

СТАЛІЙ РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ ЯК НЕВІД'ЄМНИЙ ФАКТОР ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

О.О. Осадча, П.М. Гришкевич

Національний університет водного господарства та природокористування, м. Рівне, Україна,
o.o.osadcha@nuwm.edu.ua, gryshkevych_em11@nuwm.edu.ua

У 2015 році Генеральна Асамблея ООН прийняла резолюцію «Перетворення нашого світу: порядок денний в області сталого розвитку до 2030 року» [1], якою затверджено перелік глобальних цілей в області стійкого розвитку. Цей порядок денний є безпрецедентним за своїм масштабом та значенням, адже прийнятий всіма країнами та стосується всіх з урахуванням різних національних реалій, можливостей та рівнів розвитку, з дотриманням національних стратегій і пріоритетів. Цілі, передбачені резолюцією, носять комплексний характер і забезпечують збалансованість трьох компонентів стійкого розвитку – економічного, соціального та екологічного. Всього у резолюції визначено 17 основних цілей сталого розвитку, які як прямо, так і опосередковано впливають на економічну безпеку підприємства. До них належать: забезпечення поступального, всеохоплюючого та стійкого економічного зростання, повної зайнятості та гідної роботи для всіх; створення стійкої інфраструктури, сприяння всеохоплюючій індустріалізації, впровадженню інновацій; забезпечення переходу до раціональних моделей споживання і виробництва; забезпечення відкритості, безпеки, життєздатності та екологічної стійкості міст та інших населених пунктів.

Окреслені вище цілі сталого розвитку ґрунтуються на трьох взаємопов'язаних принципах, яких слід дотримуватися і при трансформації бухгалтерського обліку.

1. Універсальність: цілі сталого розвитку розроблені для впровадження усіма країнами і розглядають світ як цілісну систему. Кожна країна, від урядових структур до представників бізнесу і громадськості, повинна зробити вагомий і осмислений внесок у досягнення сталого розвитку людства і планети Земля.

2. Інтегрованість: при розробці та реалізації заходів по досягненню цілей сталого розвитку слід знаходити компроміс, максимізувати синергетичний ефект економічного зростання, соціального благополуччя та захисту навколишнього природного середовища.

3. Всеохопленість, ніщо не повинно залишатися поза увагою: досягнення цілей сталого розвитку не може бути формальним, країни повинні прямувати до досягнення показників, які перевищуватимуть середні величини, максимізувати позитивні фактори і скоротити явища, які негативно впливають на стійкий розвиток.

Усвідомлення проблем забезпечення стійкого розвитку у світі у розрізі трьох його основних компонентів – екологічного, економічного та соціального зумовлює зростання інтересу до проблеми забезпечення стійкого розвитку суб'єкта господарювання та створення високого потенціалу для його зростання у майбутньому. Відповідно, створення умов для стійкого розвитку стає метою функціонування підприємства, досягнення якої передбачає не лише ліквідацію можливих загроз появи кризових явищ, але й безперервну підтримку сталого та економічно ефективного розвитку, формування безпечної стратегії розвитку суб'єкта господарської діяльності.

У міжнародному науковому просторі поняття «економічної безпеки» («economic security») застосовується для характеристики приватних осіб, громади чи держави в цілому, і не є ознакою бізнес-структур. Трактують економічну безпеку має яскраве соціальне забарвлення, адже вона визначається як здатність стабільного забезпечення своїх основних потреб окремими особами, домогосподарствами або громадами. Зазначені основні потреби можуть відрізнитися залежно від фізичних потреб людини, навколишнього середовища та пануючих культурних стандартів, однак найголовнішими з них є: харчування, житло, одяг та гігієна, основні засоби, необхідні для заробітку, а також витрати, пов'язані з охороною здоров'я та здобуттям освіти [2]. Це підтверджує і той факт, що навіть у структурі Міжнародного комітету червоного хреста є підрозділ економічної безпеки, до завдань якого належить пошук постраждалих від різноманітних криз і конфліктів та забезпечення захисту життя, відновлення засобів для існування.

Економічна безпека функціонування підприємства залежить від його здатності задовольняти фінансові та соціально-екологічні потреби зацікавлених сторін, причому державні інтереси у даній ієрархії завжди стоять на першому місці. Також економічна безпека підприємства відображає потенційні можливості виробництва продукції (виконання робіт чи надання послуг) на основі збалансованого та ефективного використання ресурсів в умовах нестабільної економіки.

Можна стверджувати, що економічна безпека підприємства – це стан захищеності його життєво важливих інтересів від внутрішніх і зовнішніх загроз (джерел небезпеки), який формується адміністрацією і колективом підприємства шляхом реалізації системи заходів правового, економічного, організаційного, інженерно-технічного і соціально-психологічного характеру [3].

Змістове наповнення поняття «економічна безпека підприємства» змінювалося з розвитком економічної думки і зміною політичних та соціально-економічних умов функціонування суб'єктів господарської діяльності. Спочатку економічна безпека підприємства розглядалася як створення умов для збереження комерційної таємниці, приховування внутрішньої інформації від конкурентів. Згодом вплив зовнішнього середовища на фінансово-господарську діяльність суб'єктів господарювання став сильнішим, що вплинуло на переосмислення трактування поняття «економічна безпека підприємства» як здатність протистояти негативному впливу зовнішнього середовища, яке є нестабільним в умовах ринкової економіки. З часом трактування досліджуваного поняття стає дедалі ширшим – це можливість забезпечення його сталого розвитку в різноманітних, в тому числі і в несприятливих умовах, які утворюються в зовнішньому середовищі незалежно від особливостей фінансово-господарської діяльності підприємства, масштабу і характеру внутрішніх змін. Таким чином, економічна безпека підприємства – це не тільки захищеність його діяльності від негативних впливів зовнішнього середовища, а й здатність швидко усувати різні загрози та пристосовуватися до існуючих умов.

Безпечний розвиток суб'єкта господарської діяльності – це найоптимальніший стан економіки підприємства, його безперервний сталий розвиток, який досягається при захищеності його діяльності від негативного впливу зовнішніх та внутрішніх загроз, інших дестабілізуючих факторів.

Для формування стратегії безпечного розвитку підприємства необхідно ідентифікувати фактори загроз його економічній безпеці. Методологія забезпечення економічної безпеки суб'єкта господарської діяльності ґрунтується на положенні, що внутрішні загрози проявляються винятково за детермінантами мікрорівня, а зовнішні – за детермінантами як мікро-, так і макрорівня. Зокрема, до зовнішніх загроз економічній безпеці та сталому розвитку підприємства належать зміна фінансового стану в країні та світі, векторів геополітичних відносин, розвиток нових технологій, який може вплинути на зміну ринку продукту досліджуваного суб'єкта господарської діяльності. Однак значно сильніший вплив на безпечний розвиток підприємства чинять внутрішні фактори загроз.

Складні економічні умови функціонування вітчизняних підприємств збільшують ймовірність виникнення наступних зовнішніх і внутрішніх загроз: рейдерство, викрадення інформації, яка є комерційною таємницею, вимагання грошей, загроза нанесення матеріальної шкоди, промисловий шпionаж, банкрутство обслуговуючих банків, припинення надходження коштів від контрагентів через погіршення їхнього фінансового стану.

Список використаних джерел:

1. Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development : The resolution adopted by the General Assembly of United Nations on 25 September 2015 A/RES/70/1/. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1&Lang=E.

2. What is Economic Security? // The official website of INTERNATIONAL COMMITTEE OF THE RED CROSS. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <https://www.icrc.org/en/document/introduction-economic-security>.

3. Економічна безпека: Навч. посіб. для студентів, аспірантів, викладачів ВНЗ. Рекомендовано МОН / За ред. З.С. Варналія. – К., 2009. – 647 с.